

«Бекитемин»

К. Карасаев атындагы Бишкек мамлекеттик
университетинин илимий иштер боюнча
проректору, филология илимдеринин доктору,
профессор Мурзахмедова Г.М.

11 июнь, 2021-ж.

Айдарова Жыпара Мусаевнанын «Өспүрүм курактагы окуучулардын окуу көндүмдөрүн өнүктүрүүнүн педагогикалык шарттары» аттуу темадагы 13.00.01. – жалпы педагогика, педагогика жана билим берүүнүн тарыхы боюнча педагогика илимдеринин окумуштуулук даражасын инденип алуу үчүн жазган диссертациясына жетектөөчү мекеменин

ПИКИРИ

Диссертациялык иш Ош мамлекеттик университетинин педагогика жана психология кафедрасында аткарылган.

Илимий жетекчи: педагогика илимдеринин доктору, профессор Калдыбаева А.Т.

I. Диссертациялык кеңешке диссертацияларды коргоого кабыл алуу укугу берилген адистикке иштин дал келиши. Сунуш кылынган кандидаттык диссертация диссертациялык кеңештин профилине туура келет, өспүрүм курактагы окуучулардын окуу көндүмдөрүн өнүктүрүүнүн педагогикалык шарттары тийиштүү педагогикалык теорияны байытууга салым кошот.

II. Диссертациянын темасынын актуалдуулугу: Көптөгөн изилдөөлөрдүн жүргүзүлгөндүгүнө жана көйгөйдүн актуалдуулугуна

1

КЫРГЫЗСКИЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ им. И. АРАБАЕВА

№ 31 «15» 06 2021 г.

Окуу катталган: *А.Т. Калдыбаева*

карабастан КР өспүрүм курактагы окуучуларынын окуу көндүмдөрүнүн өнүгүүсү жеткиликтүү изилдене элек.

Изилдөөнүн актуалдуулугу өспүрүм курактагы окуучулардын окуу көндүмүнүн деңгээлинин өнүгүүсүнө байланыштуу учурдагы кырдаалга тез арада педагогикалык жооп кайтаруу зарылдыгы менен шартталган. Эл аралык PISA (Program for International Student Assessment) изилдөө программасында биздин өлкөнүн он беш жаштагы мектеп окуучуларынын окуу көндүмдөрү боюнча көрсөткүчтөрүндө терс динамика сакталып калууда. 2006-жылы 57 мамлекеттин ичинен 57-орун; 2009-жылы 65 мамлекеттин ичинен 65-орун. Бул көйгөй «окуу маданиятынын системалык кризисинин» компоненттеринин бири болуп эсептелет.

Өспүрүм курактагы окуучулардын окуу көндүмүн өнүктүрүү зарылдыгы, «окуу көндүмү» түшүнүгүнүн маңызын, өзгөчөлүктөрүн ачып берген эмгектердин жоктугу, жалпы билим берүү мектепке коюлган окуу көндүмдөрүн өнүктүрүү милдети менен окуучулардын мындай сапаттарынын өнүгүүсү үчүн педагогикалык шарттардын иштелип чыкпагандыгы, мамлекеттин стандартты киргизүүдө дисциплина аралык программалардын дарамети менен алардын окуучулардын окуп-үйрөнүү процессинде жетишсиз иштелип чыкпагандыгы **диссертациянын темасынын актуалдуулугун далилдеп жатат.**

III. Изилдөөнүн максаты: Өспүрүм курактагы окуучулардын окуу көндүмдөрүн өнүктүрүүнүн педагогикалык шарттарын камтыган моделди иштеп чыгуу жана эксперименттик иш жүзүндө текшерүү.

IV. Изилдөөнүн милдеттери:

1. Өспүрүм курактагы окуучулардын окуу көндүмдөрүн өнүктүрүүнүн теориялык негиздерин аныктоо.

2. Өспүрүм курактагы окуучулардын окуу көндүмдөрүн өнүктүрүүнүн педагогикалык технологияларын, илимий методдорун, моделин жана шарттарын негиздөө.

3. Өспүрүм курактагы окуучулардын окуу көндүмдөрүн өнүктүрүүнүн педагогикалык шарттарын камтыган моделдин натыйжалуулугун эксперимент аркылуу текшерүү жана тийиштүү практикалык сунуштарды иштеп чыгуу.

V. Изилдөөдөн алынган натыйжалардын илимий жаңылыгы төмөнкүлөрдөн турат:

1. Педагогикалык, философиялык, психологиялык адабияттардын талдоосунун негизинде өспүрүм курактагы окуучулардын окуу көндүмдөрүн өнүктүрүүнүн теориялык негиздери аныкталды.

2. Өспүрүм курактагы окуучулардын окуу көндүмдөрүн өнүктүрүүнүн педагогикалык технологиялары, илимий методдору, модели, шарттары диссертациялык маселени ачыктоодо колдонулду.

3. Өспүрүм курактагы окуучулардын окуу көндүмдөрүн өнүктүрүүнүн педагогикалык моделинин натыйжалуулугу эксперимент аркылуу текшерилип тийиштүү практикалык сунуштар иштелип чыкты.

VI. Изилдөөдөн алынган натыйжалардын практикалык маанилүүлүгү: диссертациялык изилдөөнүн теориялык натыйжаларын ЖОЖдордо, Республикалык педагогикалык кадрларынын квалификациясын жогорулатуу жана кайра даярдоо институтунун курстарынын лекциялык жана практикалык сабактарында пайдаланса болот. Изилдөөнүн практикалык материалдары жана методикалык сунуштамалары педагогикалык багытта окуган студенттердин билимин өркүндөтүүгө жана аларды методикалык ыкмалар менен камсыз кылууга жардам берет.

VII. Изилдөөдөн келип чыккан корутундулардын ишенимдүүлүгү

жана жыйынтыктардын негиздүүлүгү алдыга коюлган максат, милдеттерге шайкеш методдорду колдонуу, тажрыйба-эксперимент иштери, эксперименттин жүрүшүндө алынган маалыматтарды ар тараптан анализдөө аркылуу камсыздалган.

VIII. Авторефераттын диссертациянын мазмунуна туура келиши:

Авторефераттын мазмуну, түзүмү диссертациялык иштин мазмунуна, түзүмүнө туура келип, теманын актуалдуулугу, илимий жаңылыгынын жыйынтыгы, практикалык баалуулугу жана жалпылоосу негизинен толук ачылган. Окуучуларды улуттук баалуулуктар аркылуу үй-бүлөлүк турмушка даярдоо теориялык-практикалык багытта аныкталып, туура методологиялык негизде изилденип, мугалимдерге аларды колдонуунун ыкмалары жана жолдору диссертациялык эмгектин мазмунунда жана анын негизинде жазылган авторефератта бирдей тартипте ачылган жана диссертация менен авторефераттын логикалык байланышы сакталган.

IX. Диссертациянын мазмунунда жана авторефератта байкалган айрым мүчүлүштөр:

Диссертациялык эмгекте жетишилген жыйынтыктар жана сунуштар илимий жактан негизделип, практикалык колдонулушу чоң мааниге ээ болгону менен иште кетирилген айрым мүчүлүштүктөр да белгиленди:

1. Изденүүчү тарабынан иштелип чыккан модельде коюлган максат: ” Өспүрүм курактагы окуучуларынын окуу көндүмдөрүн өнүктүрүү” болгон. Диссертациянын 73 бетинде, натыйжа: «Чыгармачыл» деңгээлинде окуу көндүмдөрү өнүккөн өспүрүм курактагы окуучу деп туура эмес жыйынтыкталат, себеби диссертациянын мазмунунда аң-сезим деңгээли, баалуулуктардын деңгээли тууралуу да сөз жүргүзүлөт. Авторефераттын 11-бетинде “Окуу көндүмдөрү «Жогорку» деңгээлинде өнүккөн өспүрүм

курактагы окуучулар” деп туура берилген жыйынтыкты диссертацияда оздоп коюу керек деп эсептейбиз.

2. Экинчи бап “Орто мектептеги өспүрүм курактагы окуучулардын окуу көндүмдөрүн өркүндөтүү жолдорунун илимий методдору, материалдары жана модели” – деп аталып абдан көп методдорго анализ берилген: байкоо жүргүзүү методу, моделдештирүү методу сурамжылоо методу. *аңгемелешүү* интервью алуу методу. маектешүү методу. фокус-топтук талкуулоо методу. анкеталык сурамжылоо мектеп документациясын талдоо алгачкы булактарды иликтөө методу математикалык методдор педагогикалык эксперимент методу. Мисалы, байкоо жүргүзүү методу эле үчкө жакын бетте жазылган. Ушундай нерсени башка диссертациялардан да көп кездешип жатат.

3. Көркөм окууну баалоо чен-өлчөмдөрү деңгээлдин көрсөткүчтөрү упай менен: бийик деңгээл – 14-18 упай; орто деңгээл – 9-13 упай; төмөнкү деңгээл – 8 упайдан же андан аз – дегенди кайсы методикага таянын берилди же бул изденүүчү тарабынан иштелип чыккан методикабы?

Аталган пикирлер каалоо мүнөзүндө болуп, диссертациянын жалпы сапатына, мазмунуна олуттуу таасирин тийгизе албайт.

Х. Диссертациялык ишти жалпы баалоо. Изденүүчү Айдарова Жыпара Мусаевнанын «Өспүрүм курактагы окуучулардын окуу көндүмдөрүн өнүктүрүүнүн педагогикалык шарттары» деген темадагы 13.00.01 – жалпы педагогика, педагогиканын жана билим берүүнүн тарыхы адистиги боюнча педагогика илимдеринин кандидаты окумуштуулук даражасын изденип алуу үчүн жазган диссертациялык иши К. Карасаев атындагы Бишкек мамлекеттик университетинин “Педагогика жана психология” кафедрасында талкууланып, жактырылды. Диссертациялык иш 13.00.01 – жалпы педагогика, педагогиканын жана билим берүүнүн тарыхы адистиги боюнча коргоо үчүн КР ЖАКтын талаптарына ылайык

келет жана анын автору Айдарова Жыпара Мусаевна педагогика илимдеринин кандидаты окумуштуулук даражасын алууга татыктуу деп эсептейбиз.

Диссертациялык иш кафедранын окуутучу-профессорлорунун катышуусу менен талкууланды (Токтом №10, 14-май, 2021-ж.).

Диссертацияны талкуулоого катышкандар:

1. Мураталиева М.А. – педагогика илимдеринин кандидаты, доцент, педагогика жана психология кафедрасынын башчысы; Добаев К.Д. – педагогика илимдеринин доктору, профессор; Чоров М.Ж. – педагогика илимдеринин доктору, профессор; Асаналиев М.К. – педагогика илимдеринин доктору, профессор; Джумагулова Г.А. – педагогика илимдеринин кандидаты, доцент; Байсубанова А.К. – кафедранын доцентинин м.а.; Нурмамбетова Г.К. – кафедранын доцентинин м.а.; Абдыкаимова С.Ю. – кафедранын окутуучусу; Кошалиева С.Ш. – кафедранын ага окутуучусу; Таирова К.А. – кафедранын ага окутуучусу; Бекмырзаева А.Б. – кафедранын окутуучусу; Замирбекова Г.З. – кафедранын окутуучусу.

К. Карасаев атындагы Бишкек мамлекеттик университетинин педагогика жана психология кафедрасынын башчысы, педагогика илимдеринин кандидаты, доцент

Мураталиева М.А.

Секретарь:
кафедранын лаборанты

Асылбекова А.М.
КОЛУН ТАСТЫКТАЙМЫН
ПОДПИСЬ ЗАВЕРЯЮ

КАДРЛАР БӨЛҮМҮНҮН БАШЧЫСЫ
ЗАВЕДУЮЩИЙ ОТДЕЛА КАДРОВ

"11" 06 21 ж.